

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 24CoP/115/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8320010325
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 08. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eliška Wagshalová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8320010325.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a členiek senátu JUDr. Antónie Kandravej a JUDr. Ingrid Kalinákovej, v právnej veci starostlivosti súdu o mal. deti Q. U., nar. XX.XX.XXXX a Q. U., nar. XX.XX.XXXX v konaní zastúpených kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Humenné, pracovisko Snina, deti rodičov: matky M. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom X. XXXX/X, Y., o návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia K. Brombergera, nar. XX.XX.XXXX, bytom R. XXX/XX, Y., právne zastúpeného JUDr. Vlastou Pastorkovou, advokátkou, Strojárska 3998, Snina, o návrhu starých rodičov na nariadenie neodkladného opatrenia G. O., nar. XX.XX.XXXX a H. O., nar. XX.XX.XXXX, obaja bytom X. XXXX/X, Y., právne zastúpení JUDr. Valériou Brečkovou, advokátkou, Daľkovská 470/14, o odvolaní otca proti uzneseniu Okresného súdu Humenné č. k. 8P/103/2020-27 zo dňa 28.05.2020, takto

rozhodol:

- I. P o t v r d z u j e uznesenie.
- II. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov konania.
- III. D á v a súdu prvej inštancie podnet na začatie konania vo veci samej o zverenie mal. detí do náhradnej osobnej starostlivosti.

o d ô v o d n e n i e :

I. Predmet konania

1. Otec sa podaným návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia domáhal zverenia mal. detí do svojej osobnej starostlivosti a uloženia povinnosti matke prispievať na výživu mal. Q. sumou 80,- eur mesačne a na mal. Q. sumou 70,- eur mesačne.

2. Starí rodičia mal. detí sa podaným návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia domáhali, aby súd dočasne zveril mal. deti do ich spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti, ustanovil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Humenné, pracovisko Snina za procesného opatrovníka na zastupovanie mal. detí, zaviazal matku prispievať na výživu mal. Q. a na výživu mal. Q. v nevyhnutnej miere mesačne vo výške 30% zo sumy životného minima do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred, a to na účet Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Humenné, pracovisko Snina, súčasne zaviazal otca prispievať na výživu mal. Q. sumou 80,- eur mesačne a na výživu mal. Q. sumou 70,- eur mesačne, ktoré bude poukazovať vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred, a to na účet Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Humenné, pracovisko Snina.

3. Okresný súd Humenné ako súd prvej inštancie (ďalej aj ako „súd“) uznesením č. k. 8P/103/2020-26 zo dňa 28.05.2020 spojil na spoločné konanie konania vedené pod sp. zn. 8P/103/2020 a 10P/104/2020.

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

4. Súd napadnutým uznesením rozhodol, cit.:

„I. Súd návrh otca zamieťa.

II. Ponecháva maloleté deti Q. U., nar. XX.XX.XXXX a Q. U., nar. XX.XX.XXXX v starostlivosti starých rodičov.

III. Rodičov zaväzuje prispievať na výživu oboch detí každého v rozsahu 30 % zo sumy životného minima na každé nezaopatrené neplnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona mesačne, ktoré sú povinní poukazovať vždy do 15. dňa v mesiaci k rukám starých rodičov.

IV. V prevyšujúcej časti návrhy zamieta.“

5. Rozhodnutie právne zdôvodnil ust. § 2 ods. 1, 2, § 360 ods. 1, § 363, § 366 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“), § 325 ods. 1, 2, § 326 ods. 1, § 329 ods. 1, 2, § 330 ods. 1, § 332 ods. 1, § 333, zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

6. Z oboch návrhov zhodne vyplynulo, že matka, ktorej boli deti zverené do osobnej starostlivosti, má dlhodobé problémy s užívaním alkoholických nápojov, otec opisoval aj nevhodné pracovisko matky, a to v erotickom klube P. v F., v dôsledku ktorého mala zanedbávať výchovu a ohrozovať zdravý vývin detí. Dňa 12.05.2020 po požití nadmerného množstva liekov s úmyslom spáchať samovraždu, matke bola privolaná rýchla zdravotná pomoc a toho času má byť hospitalizovaná v Psychiatrickej nemocnici v J.. Starí rodičia v návrhu uviedli, že podľa ich vedomostí aj otec užíva alkohol v nadmernej miere a v súčasnej dobe sa mal vrátiť na Slovensko z Čiech, kde vykonával prácu a v danej situácii je nutné, aby bol v domácej karanténe a rešpektoval opatrenia v súvislosti so šírením nákazy COVID-19. Počas kontaktu otca s deťmi existuje reálne a vážne ohrozenie života a zdravia detí.

7. Od hospitalizácie matky sa deti nachádzajú v starostlivosti starých rodičov. Matka má byť prepustená z psychiatrickej nemocnice a odo dňa 01.06.2020 má absolvovať protialkoholické liečenie.

8. Kolízny opatrovník uviedol, že starostlivosť o deti je plnohodnotne zabezpečovaná starými rodičmi, ktorí sú stále ochotní byť nápomocní pri pomoci na vyriešenie zlej situácie matky.

9. Otec sa nachádza v domácej karanténe pre výkon jeho práce v zahraničí, preto súd jeho návrh zamietol.

10. Súd ponechal mal. deti v starostlivosti starých rodičov a zaviazal rodičov prispievať na výživu mal. detí sumou 30% životného minima. V prevyšujúcej časti návrh starých rodičov zamietol.

III. Obsah odvolania otca

11. Proti uzneseniu podal odvolanie otec, namietajúc, že dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia vecí. Napadnuté rozhodnutie súdu nie je dostatočne odôvodnené a presvedčivé, je nepreskúmateľné a nezrozumiteľné. Od skončenia karantény, t. j. od 08.06.2020 doposiaľ sú deti v starostlivosti otca. Trvalo sa vrátil z Českej republiky, ukončil podnikateľskú činnosť a prihlásil sa do evidencie uchádzačov o prácu na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny, aby sa v súčasnosti mohol plne venovať deťom. Dôvodom, pre ktorý súd návrh otca zamietol bola domáca karanténa a keďže táto skutočnosť pominula, niet dôvodu návrhu nevyhovieť. Navrhol napadnuté uznesenie zmeniť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, alternatívne, zmeniť a návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia v celom rozsahu vyhovieť.

12. Ustanovený opatrovník sa s napadnutým uznesením stotožnil, keďže ani jeden z rodičov nemohol plnohodnotne zabezpečovať osobnú starostlivosť o mal. dieťa.

13. Starí rodičia považujú odvolanie otca za nedôvodné. Skutočnosti o trvalom návrate otca na Slovensko sa nezakladajú na pravde, pretože dňa 04.07.2020 otec odišiel znova do Nemecka za prácou a od uvedeného dňa prevzali starí rodičia maloleté deti opätovne do svojej starostlivosti, pričom nemajú vedomosť o presnom termíne návratu otca na Slovensko. Napadnuté uznesenie navrhli potvrdiť ako vecne správne.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

14. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) v rámci kompetencií vyplývajúcich z ust. § 2 ods. 1 CMP, v spojení s ust. § 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) preskúmal napadnuté rozhodnutie podľa zásad uvedených v § 62 a nasl. CMP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario a zistil, že napadnuté uznesenie je vecne správne.

15. Právne posúdenie veci dopĺňa odvolací súd nasledovne

Podľa § 367 ods. 1, 2, 3 CMP, Neodkladným opatrením môže súd nariadiť, aby ten, kto má maloletého pri sebe, maloletého odovzdal do starostlivosti toho, koho označí súd, alebo do striedavej osobnej starostlivosti. O návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia rozhodne súd najneskôr do siedmich dní od doručenia návrhu. V tejto lehote súd uznesenie vyhotoví. Uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia je vykonateľné vyhlásením; ak sa nevyhlasuje, je vykonateľné, len čo bolo vyhotovené.

Podľa čl. 3 ods.1 Dohovoru o právach dieťaťa, záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

Podľa čl. 5 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“), záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä

- a) úroveň starostlivosti o dieťa,
- b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,
- c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,
- d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,
- e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,
- f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,
- g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,
- h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,
- i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

Podľa § 62 ods. 3 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“), každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona.

16. Neodkladné opatrenie je možné nariadiť aj v prípadoch týkajúcich sa starostlivosti o maloleté deti za predpokladu, že pomery maloletého je nevyhnutné upraviť bezodkladne. Odvolací súd preto skúmal aj záujem maloletých detí na nariadení navrhovaného neodkladného opatrenia, ktorý bude daný predovšetkým vtedy, ak tento záujem maloletej bude narušený alebo ohrozený v prípade absencie bezodkladnej úpravy jej pomerov. Účelom neodkladných opatrení vo veciach maloletých je poskytnutie aj preventívnej ochrany ich právam a záujmom ešte pred ich porušením či ohrozením.

17. Z obsahu súdneho spisu odvolací súd zistil ohrozenie, resp. porušenie najlepšieho záujmu mal. detí. Matka, ktorej boli mal. deti zverené do osobnej starostlivosti na čas po rozvode manželstva, prechádza komplikovaným životným obdobím, trápí ju závislosť na alkohole, jej psychický stav vyústil až do suicidiálnych sklonov, ktoré boli dôvodom jej umiestnenia v psychiatrickej nemocnici. Z uvedeného je zrejmé, že matka v súčasnosti nie je spôsobilá zabezpečiť mal. deťom riadnu úroveň starostlivosti, jej výchovné prostredie neposkytuje mal. deťom bezpečie.

18. Starí rodičia majú vedomosť, že matka mala byť dňa 01.06.2020 prepustená z psychiatrickej nemocnice, následne má pokračovať v protialkoholickom liečení na R. F. Keďže od vydania napadnutého uznesenia a podania vyjadrení účastníkmi konania uplynul určitý časový úsek, ktorý by mohol privodiť zmenu skutočného stavu veci, odvolací súd vyžiadal od ustanoveného opatrovníka správu o šetrení pomerov v rodine mal. detí. Z jej obsahového znenia je zrejmé, že matka je v súčasnosti aj naďalej na protialkoholickom liečení. S mal. deťmi je v pravidelnom telefonickom kontakte, mal. deti sa majú tešiť na jej návrat.

19. V nadväznosti na uvedené, ani v priebehu odvolacieho konania matka nie je objektívne spôsobilá zabezpečiť mal. deťom osobnú starostlivosť pre jej pobyt na protialkoholickom liečení. Súdu nie je známy čas návratu matky do jej domáceho prostredia ani aktuálny psychický stav, nie je preto možné nariadené neodkladné opatrenie časovo limitovať.

20. Po týchto zisteniach je odvolací súd toho názoru, že u mal. detí je potrebné bezodkladne pristúpiť k zmene výchovného prostredia, do úvahy prichádza otec, súčasťou rodičovských práv a povinností ktorého je poskytovať mal. deťom osobnú starostlivosť. Odvolací súd eviduje záujem otca o mal. deti, prezentovaný v podanom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, v konaní však neboli vyvrátené osvedčené skutočnosti, ktoré ani výchovné prostredie otca nevykresľujú ako súladné s najlepším záujmom mal. detí. Otec sa v podanom odvolaní vyjadril, že ukončil svoju podnikateľskú činnosť v zahraničí, nie je viac povinný podrobovať sa karanténe. Na príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie, je pripravený poskytovať mal. deťom potrebnú starostlivosť.

21. Pre účely osvedčenia otcom tvrdených skutočností, ktoré vyvracali už starí rodičia vo svojom vyjadrení k odvolaniu, aj v tomto rozsahu požiadal odvolací súd ustanoveného opatrovníka o podanie správy. Vyplynulo, že otec mal. deťom v súčasnosti neposkytuje osobnú starostlivosť, telefonický kontakt s nim nie je možný pre dočasné odpojenie udaného telefónneho čísla. Miesto zdržiavania sa otca nie je známe, preto požiadal opatrovník o súčinnosť starých rodičov. Ani im sa nepodarilo s otcom skontaktovať, naďalej tak ostáva otáznou, či otec vykonáva činnosť v zahraničí. Osvedčený skutočný stav však zakladá vážne obavy odvolacieho súdu, naznačuje, že otec nie je spôsobilý poskytovať mal. deťom vyžadovanú osobnú starostlivosť. Ako už bolo uvedené, pobyt otca nie je nateraz známy, v čase jeho výkonu práce v zahraničí by mal. deti boli bez akejkoľvek starostlivosti, čo by ich ohrozilo na živote a zdraví.

22. Je potrebné hľadať alternatívy možnej dočasnej faktickej náhradnej osobnej starostlivosti, snažiac sa tak ponechať mal. deti v rodinnom prostredí, bez potreby vystavenia ich stresovým situáciám, plynúcim z možného umiestnenia do zariadenia ústavnej starostlivosti.

23. Pozitívnym prvkom preskúmaného prípadu je snaha starých rodičov napomôcť mal. deťom aj ich rodičom. Mal. deti majú byť od 04.07.2020 nepretržite v spoločnej starostlivosti starých rodičov, pričom šetrenia opatrovníka v domácnosti konštatujú spokojnosť mal. detí. Domácnosť je vedená vo veľmi dobrom hygienickom stave, členovia vhodne komunikujú, rodičom zároveň nie je bránené v kontakte s mal. deťmi či už osobne alebo telefonicky.

24. Za danej situácie sú to práve starí rodičia, ktorí dokážu náležite chrániť najlepší záujem mal. detí. V ich starostlivosti neboli zistené nedostatky, mal. deťom poskytujú v tomto období bezpečie a stabilitu výchovného prostredia. Na základe uvedeného, odvolací súd, v zhode s názorom súdu prvej inštancie, rozhodol o ponechaní mal. detí v osobnej starostlivosti starých rodičov. Je dôležité zabezpečiť, aby mal. deti mali podľa možností kontakt s rodičmi a zachovala sa tak ich vzájomná citová väzba. Pri starých rodičov je osvedčené, že na tento záujem mal. detí je prihlíadané.

25. Rodičom je nateraz vytvorený priestor na usporiadanie vlastných životných hodnôt, na piedestáli ktorých snáď bude rodina, predovšetkým mal. deti, ktoré svojich rodičov, aj vzhľadom na ich vek, neodmysliteľne potrebujú. Z vyjadrení starých rodičov je zrejmé, že vzájomné vzťahy v rodine ešte neochladli, deti prejavujú aktívny záujem byť v kontakte so svojimi rodičmi, nie je preto morálne prípustné zahodiť túto príležitosť zachovať rodinu.

26. Čo sa týka vyživovacej povinnosti rodičov, odvolací súd je pri jej rozsahu viazaný nevyhnutnou mierou platenia výživného, v zmysle ust. § 366 CMP. Príjmové pomery rodičov neboli v konaní žiadnym spôsobom osvedčené, súd prvej inštancie preto správne postupoval, keď obom rodičom uložil povinnosť platiť zákonom stanovené minimálne výživné, ktoré zaťažuje každého rodiča, bez ohľadu na jeho životnú úroveň. Ponechanie mal. detí v osobnej starostlivosti starých rodičov považuje odvolací súd za súdne schválenie fakticky existujúceho stavu, ktoré nie je rozsahom práv a povinností totožné s inštitútom náhradnej osobnej starostlivosti. Z tohto dôvodu sú rodičia povinní poukazovať výživné k rukám starých rodičov, na rozdiel od dikcie ust. § 45 ods. 8 zákona o rodine.

27. S poukazom na doposiaľ uvedené, odvolací súd potvrdil napadnuté uznesenie postupom vyplývajúcim z ust. § 387 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP.

28. Rozhodnutie o zmene výchovného prostredia mal. detí je vážnym zásahom do práva na súkromný a rodinný život, súčasne pri zistených skutočnostiach, nie je vhodné učiniť tak len rozhodnutím o nariadení neodkladného opatrenia. Konanie je charakteristické zúženým rozsahom dokazovania len na tzv. osvedčenie, v rodine je však potrebné vykonať rozsiahle dokazovanie za účelom zistenia aktuálneho psychického stavu matky, zistenia miesta pobytu otca, príjmových pomeroch rodičov a pod.. Na základe uvedeného odvolací súd dáva podnet súdu prvej inštancie na začatie konania vo veci samej o zverenie mal. detí do náhradnej osobnej starostlivosti.

29. O trovách konania rozhodol odvolací súd v zmysle ust. § 52 CMP, podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak. Odvolací súd zároveň nezohľadil dôvod, pre ktorý by bolo spravodlivé priznať náhradu trov konania niektorému z účastníkov v zmysle ust. § 55 CMP.

30. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 CSP v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).